

”לַבְנֵינָה שֶׁל הַלְּבָה”

סיכום הלכות שבת שנאמרו בשבת בישיבה מפי מו"ר רה"י

מנהגי שבת שירה

זוכרים טובה לציפורים ומפזרים להם חיטים בפרשה בה מוזכרת ירידת המן- בפרשת בשלח. הרב מלובלין מביא ראייה מלשון הפסוק למעשה זה של הציפורים: כתוב "ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו"⁵, לשון **מציאה** שייך רק בדבר שהיה שם קודם לכן וכעת הוא לא נמצא. בדבר שלא היה כלל לא שייכת לשון **מציאה**.

הטעם השני מובא בשם החתם סופר. מסביר החתם סופר שפיזור החיטים לציפורים בשבת שירה הוא "למען ידעו ויראו הדורות איך אשר בוטחים בישועתו יתברך בלב שלם הוא ממציא מזון להם כאשר המציא לישראל במדבר..."⁶ ומביא שישראל נמשלו לציפור, ומסיים "לכך נהגו שבשבת שירה ... זורקים מזונות לציפורים. להורות: אם ישראל הנמשלים לציפור יפנו את עצמם מעסקיהם ויעסקו בתורה ומצוות אז ימציא ה' יתברך להם מזונות בלי עמל ויגיעה וירד להם המן מלמעלה כאשר הציפורים מוצאים מזונותיהם נזרקים למעלה על גגותיהם". לפי זה מנהג פיזור החיטים בא ללמד אותנו על חיזוק הביטחון בהקב"ה. כשם שבורא עולם דואג תדיר לציפורים ותמיד⁷ הציפורים מוצאות את המזון הראוי

אבו נמצאים כעת בשבת פרשת 'בשלח', לשבת זו ישנו שם נוסף- 'שבת שירה' על שם שירת הים הנקראת בפרשת בשלח.

ישנם שני מנהגים מיוחדים הנוהגים בשבת זו. המנהג הראשון קשור לירידת המן. יש הנוהגים לאכול בכל שבת פשטידא זכר למן¹ (שהיה מכוסה בטל מלמעלה ומלמטה²), אולם בשבת שירה המנהג הוא לאכול שני קוגלים זכר לירידת המן המוזכרת בפרשת בשלח. המנהג השני והיותר ידוע הוא לפזר חיטים לציפורים. במנהג זה נעסוק היום.

בספר 'טעמי המנהגים ומקורי הדינים'³ מוזכרים שני טעמים למנהג פיזור החיטים. הראשון ידוע יותר, השני ידוע פחות אך משמעותו מאוד מרכזית עבורנו. טעם אחד הוא הכרת טובה לציפורים. בשבת הראשונה של ירידת המן משה רבנו אומר לעם ישראל "היום לא תמצאוהו בשדה. ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו"⁴, על אף אזהרתו של משה יוצאים דתן ואבירם מפזרים מן כדי שמי שכן יצא ביום השביעי ללקוט מן ימצא את מה שפיזרו וכך יזכו דברי משה. החסד שהציפורים עשו הוא שהם אכלו את כל המן שפיזרו דתן ואבירם וכך כשיצאו מן העם ללקוט ביום השביעי לא מצאו דבר וכך נמנע חילול ה'. על 'אכילה' זו אנו

⁵ שם, פס' כז.

⁶ טעמי המנהגים ומקורי הדינים, עמוד תקלא, סעיף צד.

⁷ זכורני שבשירותי בצה"ל שמרתי בגבול עם ירדן. תפקידי בעמדה היה לתצפת על שטחי עיבוד 'ישראליים' על הגבול. באחת השמירות ראיתי מחזה שחיזק אותי מאוד במידת הביטחון בה: ראיתי, שבשעה שהטרקטור עובר וחורש את

¹ רמ"א, או"ח, סימן רמב, סעיף א.

² משנ"ב, שם, ס"ק ז.

³ עמוד תקלא, סעי' צז-צח.

⁴ שמות, פרק טז, פס' כה-כו.

לבניינה של הלכה

יהי רצון שנזכה תמיד להכיר טובה להקב"ה ולהתחזק במידת הביטחון.

להן, כך גם עלינו לחזק בלבנו את ההכרה שהקב"ה יזמין לנו את צרכינו הראויים לנו בכל שעה ובכל עת ובזה נתחזק במידת הביטחון ובעיסוק בתורה ובמצוות.

כותב השלחן ערוך "אין נותנים מים ומזונות לפני... אבל נותנים לפני... שמזונותיו עליך"⁸. ועל כך מביא המגן אברהם ש"ש נוהגין לתת חיטין בשבת שירה לפני העופות, ואינו נכון, שהרי אין מזונותיו עליך"⁹. וכך פוסק המשנה ברורה¹⁰. נמצא שההלכה בידינו סותרת את המנהג! ?

בעל ערוך השלחן מביא את דברי המגן אברהם וכותב "אבל נ"ל דמנהג ישראל תורה שהרי אין אנו טורחים בשבילם (בשביל העופות) אלא בשבילנו, דמרגלא בפי ההמון שהעופות אמרו שירה על הים ולכן אנו מחזיקין להם טובה וא"כ הכוונה כדי לזכור שמחת שירת הים..."¹¹.

גם לפי הטעמים שהבאנו מספר טעמי המנהגים עצם חלוקת החיטים לציפורים היא בעבורנו, להשריש בנו את מידת הביטחון בה' יתברך ואת מידת הכרת הטוב.

בעקבות מחלוקת זו מציע האשל אברהם לפזר את החיטים על ידי קטן כיוון שאין זה שבות גמור¹².

לסיכום גם לנוהגים לחלק בשבת שירה חיטים לציפורים יש על מי לסמוך במנהג ישראל, וטוב לעשותו על ידי קטנים.

הקרקע מגיעות אלפי ציפורים לבנות ועטות על המקום אותו הוא חרש ומוציאות תולעים מן האדמה. "כי אתה זן ומפרנס לכל" כפשוטו.

⁸ או"ח, סימן שכד, סעיף יא.

⁹ מגן אברהם שם, ס"ק ז.

¹⁰ או"ח, סימן שכד, סעיף קטן לא.

¹¹ ערוך השלחן, או"ח, חלק ב' סימן שכד, סעיף

קטן ג.

¹² אשל אברהם, סימן קסז, סעיף ו, ד"ה שם.

